

EXPUNERE DE MOTIVE

la propunerea legislativă pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 111/2010 privind concediul și indemnizația lunară pentru creșterea copiilor, precum și a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă

Prezenta propunere legislativă are ca obiect instituirea unei protecții clare, previzibile și proporționale asupra sumelor destinate creșterii, îngrijirii și întreținerii copilului, prin reglementarea expresă a caracterului neurmăribil al pensiei de întreținere stabilite în favoarea copilului și prin limitarea urmăririi silită a indemnizației pentru creșterea copilului numai la situațiile care au legătură directă cu interesul superior al copilului sau cu recuperarea sumelor încasate necuvenit cu acest titlu.

Inițiativa legislativă pornește de la o realitate socială tot mai frecventă: sume cu destinație specială, acordate sau stabilite pentru creșterea copilului, ajung să fie afectate de popriri instituite pentru datoriile ale părintelui, inclusiv datorii bancare, fiscale, comerciale, contravenționale sau rezultate din executări silită fără legătură cu nevoile copilului. În practică, acest mecanism poate conduce la situații profund inechitabile, în care copilul este lipsit de resursele minime destinate hranei, îmbrăcăminte, medicamentelor, locuirii, educației și îngrijirii zilnice, deși el nu este debitorul obligației urmărite.

Actuala reglementare a art. 20 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 111/2010 prevede că indemnizația pentru creșterea copilului poate fi urmărită și executată silit indiferent de natura creanțelor datorate de debitor, în limitele prevăzute de cadrul legal în materie. Această formulare este excesivă, deoarece tratează indemnizația pentru creșterea copilului ca pe un venit obișnuit al părintelui, fără a ține suficient seama de scopul social al acesteia, de perioada de vulnerabilitate în care se află familia și de faptul că, în mod concret, aceste sume asigură întreținerea copilului în primii ani de viață.

Este adevărat că, prin Decizia nr. 232 din 7 aprilie 2021, Curtea Constituțională a reținut că indemnizația lunară pentru creșterea copilului este un drept al părintelui, iar nu un drept direct al copilului, motiv pentru care o interdicție absolută și generală de urmărire silită poate fi considerată nejustificată. Tocmai de aceea, prezenta inițiativă nu urmărește revenirea la o interdicție absolută, în forma anterioară deciziei Curții Constituționale, ci propune o soluție echilibrată: eliminarea posibilității urmăririi indemnizației pentru orice fel de creanță și păstrarea posibilității de urmărire doar în cazurile strict justificate, respectiv pentru obligații legale de întreținere stabilite în favoarea copilului și pentru recuperarea sumelor încasate necuvenit cu titlu de indemnizație pentru creșterea copilului.

Prin urmare, propunerea legislativă se întemeiază chiar pe raționamentul Curții Constituționale, în sensul că nu ignoră natura juridică a indemnizației, dar

reașază raportul dintre drepturile creditorilor și protecția copilului într-un cadru proporțional. Creditorul nu este lipsit în mod absolut de posibilitatea de executare silită, însă nu poate urmări sume care, prin natura și destinația lor socială, asigură supraviețuirea și îngrijirea copilului, cu excepția situațiilor în care creanța urmărită are ea însăși legătură directă cu obligația de întreținere a unui copil sau cu recuperarea sumelor acordate necuvenit din fonduri publice.

O problemă distinctă, dar la fel de importantă, privește pensia de întreținere stabilită în favoarea copilului minor sau a copilului major aflat în continuarea studiilor. Deși, în practică, această sumă este încasată adesea de părintele la care copilul locuiește, ea nu reprezintă un venit propriu al aceluia părinte. Pensia de întreținere are o destinație specială, fiind stabilită pentru acoperirea nevoilor copilului, iar părintele care o încasează are doar rolul de administrator al acestor sume în interesul copilului.

În consecință, urmărirea silită a pensiei de întreținere pentru datoriile personale ale părintelui este contrară scopului pentru care această obligație a fost stabilită. O asemenea practică transferă asupra copilului consecințele datoriilor părintelui și poate conduce la diminuarea sau chiar lipsirea copilului de resursele necesare traiului zilnic. Copilul nu poate fi transformat, indirect, în garant al obligațiilor civile, bancare, fiscale sau comerciale ale părintelui său:

Prin prezenta inițiativă se propune consacrarea expresă, în Codul de procedură civilă, a caracterului neurmăribil al pensiei de întreținere stabilite în favoarea copilului pentru datoriile părintelui, reprezentantului legal sau ale persoanei care administrează aceste sume. Reglementarea este necesară pentru a elimina interpretările neunitare și pentru a oferi executorilor judecătorești, organelor fiscale, instituțiilor bancare și terților popriți o regulă clară și ușor de aplicat.

De asemenea, propunerea legislativă instituie nulitatea de drept a popririlor înființate cu încălcarea acestor dispoziții și obligația restituirii sumelor reținute nelegal. Această soluție este necesară pentru ca protecția legală să nu rămână una pur declarativă. În lipsa unei sancțiuni clare, persoanele afectate ar fi obligate să formuleze contestații la executare, să suporte costuri judiciare și să aștepte luni sau chiar ani pentru recuperarea unor sume care, prin natura lor, sunt necesare imediat pentru întreținerea copilului.

Inițiativa are în vedere și principiul interesului superior al copilului, consacrat atât în legislația internă, cât și în instrumentele internaționale la care România este parte. Interesul superior al copilului nu poate fi redus la o formulă declarativă, ci trebuie să producă efecte concrete în materia executării silite, mai ales atunci când sunt vizate sume destinate direct creșterii, îngrijirii și întreținerii copilului.

Statul are obligația de a asigura un cadru legislativ care să protejeze copilul împotriva efectelor indirecte ale sărăciei, supraîndatorării sau executării silite a părintelui. În primii ani de viață, copilul depinde integral de adultul care îl îngrijește, iar diminuarea indemnizației pentru creșterea copilului sau a pensiei de întreținere poate afecta în mod direct condițiile de viață ale acestuia. Poprirea

unor asemenea sume nu este o simplă măsură patrimonială, ci poate avea consecințe reale asupra sănătății, dezvoltării și siguranței copilului.

Prezenta propunere legislativă urmărește să corecteze un dezechilibru creat prin actuala formulare a legii. Posibilitatea urmăririi indemnizației pentru creșterea copilului „indiferent de natura creanței” este prea largă și nu distinge între creditorii care urmăresc obligații de întreținere în favoarea copilului și creditorii obișnuiți care urmăresc datorii fără legătură cu protecția minorului. Această lipsă de diferențiere poate conduce la rezultate disproporționate, în care creanțe comerciale, bancare sau fiscale ajung să prevaleze asupra nevoilor imediate ale copilului.

Prin soluția legislativă propusă, se realizează un echilibru între dreptul creditorului de a obține executarea creanței și obligația statului de a proteja copilul și familia. Creditorii își păstrează dreptul de a urmări alte venituri și bunuri ale debitorului, în condițiile legii, dar nu pot afecta acele sume care au o destinație socială și familială evidentă. În același timp, obligațiile de întreținere stabilite în favoarea copilului rămân protejate, întrucât acestea reprezintă o categorie de creanțe care justifică un regim juridic distinct.

Reglementarea propusă are și rolul de a preveni executările silite disproporționate. În practică, poprirea conturilor bancare se realizează adesea automat, fără ca terțul poprit să distingă între sumele obișnuite și sumele cu destinație specială. Astfel, indemnizația pentru creșterea copilului sau pensia de întreținere pot fi blocate în același mod ca orice alt venit, chiar dacă destinația lor este diferită. Prin introducerea unor prevederi exprese, se creează obligația clară de identificare și protejare a acestor sume.

În ceea ce privește pensia de întreținere, caracterul său special este evident. Aceasta este stabilită pentru copil, în raport cu nevoile sale și cu mijloacele părintelui obligat la întreținere. Faptul că suma este virată în contul părintelui la care copilul locuiește nu schimbă natura juridică a acesteia. Ea nu devine venit personal al părintelui, ci rămâne o sumă afectată întreținerii copilului. Prin urmare, poprirea acesteia pentru datorii străine de copil trebuie exclusă în mod expres.

În ceea ce privește indemnizația pentru creșterea copilului, aceasta are o dublă natură: este acordată părintelui, dar are un scop social legat de îngrijirea copilului. De aceea, inițiativa nu o transformă artificial într-un drept exclusiv al copilului, pentru a nu contrazice jurisprudența Curții Constituționale, ci recunoaște scopul său social și instituie limite rezonabile ale urmăririi silite. Această abordare este proporțională, previzibilă și compatibilă cu exigențele constituționale.

Prezenta propunere legislativă nu afectează dreptul creditorilor de a urmări alte venituri sau bunuri ale debitorului, nu anulează obligațiile legal stabilite și nu încurajează neplata datoriilor. Ea stabilește doar că anumite sume, prin destinația lor specială, nu pot fi tratate ca venituri obișnuite și nu pot fi sacrificate

în detrimentul copilului. Protecția copilului nu trebuie să fie subordonată automat executării oricărei creanțe, indiferent de natura acesteia.

Din punct de vedere bugetar, propunerea legislativă nu implică majorarea cheltuielilor publice și nu instituie prestații sociale noi. Măsura are caracter normativ și procedural, vizând stabilirea limitelor în care anumite sume pot fi supuse executării silite. Eventualele efecte administrative sunt reduse și pot fi gestionate în cadrul atribuțiilor existente ale executorilor judecătorești, organelor de executare fiscală, instituțiilor de credit și celorlalți terți popriți.

Impactul social al propunerii este însă semnificativ. Măsura protejează familiile aflate în perioade de vulnerabilitate, părinții aflați în concediu de creștere copil, copiii minori și copiii aflați în întreținere. De asemenea, contribuie la reducerea riscului de excluziune socială, la protejarea copilului împotriva efectelor executării silite a părintelui și la crearea unui cadru legal mai echitabil.

În concluzie, prezenta propunere legislativă este necesară pentru a corecta caracterul excesiv al reglementării actuale, pentru a proteja sumele destinate copilului și pentru a asigura un echilibru just între interesele creditorilor și interesul superior al copilului. Legea nu urmărește să exonereze debitorii de obligațiile lor, ci să împiedice ca executarea silită a unui părinte să afecteze direct copilul, care nu are nicio culpă pentru datoriile adultului și care trebuie protejat în mod efectiv de stat.

Inițiator:

Nini-Alexandru Pascalini

Deputat Circumscripția nr. 4 Bacău